

50 РОКІВ МИКОЛАЇВСЬКОМУ ІНСТИТУТУ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА

*С.М.Чмирь, кандидат сільськогосподарських наук,
науковий директор*

Миколаївський інститут агропромислового виробництва

Революційний етап науково-технічного прогресу, який розпочинався в 50-х роках ХХ століття, характеризувався процесом перетворення науки у безпосередньо продуктивну силу, тобто змінами у самій природі технологічних способів виробництва і насамперед — у системі продуктивних сил. У цих новаціях визначальну роль відігравала наука.

З цього приводу в 1956 році в цілому ряді областей України, в тому числі і в Миколаївській, були створені державні обласні сільськогосподарські дослідні станції.

За 50 років свого існування Миколаївська державна сільськогосподарська дослідна станція перетворилася на провідну науково-дослідну установу півдня України. Була створена не тільки міцна матеріально-технічна база, а й зріс її науковий потенціал як за кількісним, так і якісним складом.

В окремі роки (1980-1990) на дослідній станції працювало 20-25 кандидатів та 3 доктори сільськогосподарських наук. Науково-дослідною роботою займалися 125 чоловік науково-технічного персоналу.

У зв'язку із скороченням фінансування науково-дослідних робіт та відкриттям Миколаївського сільськогосподарського інституту, куди були залучені на викладацьку роботу провідні науковці дослідної станції, та з інших причин як кількісний, так і якісний склад істотно змінився.

На сьогоднішній день науково-дослідною роботою займається 48 наукових працівників, із них 8 — кандидати наук.

З 1998 року дослідна станція стала Центром наукового забезпечення агропромислового виробництва Миколаївської обласної, а з 2000 року за статусом — Миколаївським інститутом агропромислового виробництва.

Центр наукового забезпечення АПВ області свою роботу спрямовує на виконання 13 науково-технічних програм, основну увагу в яких сконцентровано на вирішенні пріоритетних теоретичних і науково-практичних проблем насінництва, землеробства, селекції, захисту рослин, племінного тваринництва, кормовиробництва, аграрної економіки.

Стратегічним напрямком діяльності установи, її структурних підрозділів є апробація на впровадження найбільш ефективних розробок у виробництво південного регіону.

Колектив науковців веде пошук нових форм взаємовигідного співробітництва із спорідненими науково-дослідними установами, сільськогосподарськими підприємствами різних форм власності. Тематика наукових досліджень спрямована на подальший розвиток агропромислового виробництва, просування інновацій у прибутковій сегменті ринку сільськогосподарської продукції і продовольства.

У результаті проведеної науково-дослідної роботи для різних агроформувань області відпрацьовано науково-обґрунтовану структуру посівних площ, що дає змогу без додаткових затрат забезпечити приріст продукції рослинництва на 4-5 ц зернових одиниць з гектара.

Для створення пасовищ, в тому числі і на схилі землях, підібрано бобово-злакові травосуміші та обґрунтовано системи заходів їх використання, що сприяє одержанню 50-70 ц/га кормових одиниць та 8-10 ц/га протеїну.

Ведеться селекція по створенню високопродуктивних сортів амаранту, лядвенцю рогатого та пирію сизого.

Значна увага в діяльності інституту приділяється вирощуванню високоякісного насіння озимих і ярих зернових культур для сільгосп підприємств області.

Розроблено і впроваджено у виробництво ґрунтозахисну систему землеробства під культури сівозміни. Встановлено доцільність глибокого обробітку ґрунту в сівозміні тільки під просапні культури і чорні пари.

Розроблені короткочасні спеціалізовані сівозміни з енергозберігаючою ґрунтозахисною системою обробітку ґрунту дають

можливість з кожного гектару сівозмінної площі одержати 120-160 ц кормових одиниць, збалансованих за перетравним протеїном, знизити затрати енергоресурсів на обробіток ґрунту на 10-15%, зекономити поливну воду на 10-15%. Основні елементи новизни — коротка ротація (2-6 полів), мінімальна система обробітку ґрунту на зрошенні. Розроблено систему внесення добрив під культури та режими їх зрошення.

Колектив лабораторії зернових культур проводить плідну науково-дослідну роботу. Ведеться апробація енерго- і ресурсозберігаючих технологій вирощування зернових колосових культур.

Комплексний підхід до технології вирощування зернових колосових дав можливість визначити ефективність інтенсифікації технологій 4-х культур по 3-х попередниках, потенційні можливості зернових культур при дії і взаємодії різних факторів, економічну ефективність інтенсифікації зернових культур по різних попередниках. Вивчення протруйників і гербіцидів при вирощуванні зернових культур.

Науковці лабораторії постійно беруть участь у проведенні різного рівня семінарів стосовно виробництва зерна, у підготовці матеріалів для рекомендацій по технології вирощування основних зернових культур, постійно інформуючи УААН та керівництво і спеціалістів області про прогноз по найбільш актуальним питанням виробництва зерна (стан посівів, їх вологозабезпеченість, хід зими озимих та ін.).

В лабораторії апробації та впровадження технологій вирощування олійних культур основними напрямками досліджень є розробка, удосконалення і апробація основних елементів вирощування соняшнику та ріпаку. Проведено державне випробування асоціативних азотфіксувачів на олійних культурах, як вітчизняного так і закордонного виробництва. Виявлено ефективність біостимуляторів і регуляторів росту на посівах соняшнику. Аналіз проведених дослідів щодо можливості скорочення раніше рекомендованих термінів повернення соняшнику на попереднє місце в сівозмінах показав, що при застосуванні систем окремих елементів технології вирощування соняшнику в короткоротаційних сівозмінах є можливість повернення його на попереднє місце через 5-6 років. У 2002

році разом із Мінагрополітики України видано рекомендації щодо вирощування соняшнику в короткоротаційних сівозмінах, які пройшли виробничу перевірку і зараз впроваджуються на площі близько 60 тис. га. За даними виробничої перевірки, в господарствах півдня України рівень врожайності соняшнику забезпечується на рівні 23-25 ц/га, а при зрошенні — до 40 ц/га.

Знайшла своє застосування у виробництві інтегрована система захисту рослин, що базується на використанні нових хімічних препаратів для боротьби з шкідниками та хворобами.

Розроблено ефективні прийоми боротьби з осотом рожевим на основі його біологічних особливостей.

Лабораторією молочного скотарства та відтворення стада ВРХ в результаті цілеспрямованої творчої селекційної роботи у співпраці зі спеціалістами наукових установ, племгосподарств і племпідприємств 9 областей півдня країни і АР Крим створено українську червону молочну породу ВРХ та її внутріпородні структурні формування (затверджено згідно з наказом № 360/75 від 3.08.05 р. Міністерства аграрної політики України і УААН).

У співпраці створено і згідно з наказом № 519/89 від 29.09.05 р. затверджено південний тип української чорно-рябої молочної породи з придніпровським та придністровським зональними заводськими типами та родинами.

Наступна селекційно-племінна робота спрямована на консолідацію за основними ознаками стада українських чорно-рябої та червоної молочних порід в господарствах області.

Робота лабораторії з племінної роботи та відтворення поголів'я в свинарстві і конярстві направлена на розробку та впровадження у виробництво оптимальних в умовах регіону технологій годівлі, утримання, відтворення поголів'я свиней та удосконалення розмноження і розповсюдження перспективних генотипів свиней.

В галузі конярства робота направлена на удосконалення системи розвитку спортивного та робоче-користувального конярства в регіоні.

Науково-дослідна робота відділу економіки направлена на розробку актуальних питань підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва області, удосконаленню форм і методів

господарювання, систем організації, управління, оплати праці в агропромисловому виробництві, діяльності підприємств в умовах ринкових відносин, а також особливості функціонування селянських (фермерських) господарств.

У структуру інституту, крім наукового відділу, входять 4 дослідних господарства, завданням яких є насамперед виробнича перевірка наукових розробок, виробництво елітного насіння основних зернових і олійних культур, вирощування племінного поголів'я великої рогатої худоби та свиней.

Впровадження наукових розробок у виробництво дослідних господарств сприяло значному підвищенню роботи всіх галузей виробництва. Такі господарства, як "Агрономія" Арбузинського району, "Еліта" Жовтневого району за врожайністю зернових культур неодноразово посідали перші місця в районах і області.

Загальнодержавна економічна криза значною мірою впливає і на діяльність Миколаївського інституту АПВ. Різке скорочення фінансування науково-дослідних робіт поставило в складне становище саме існування інституту. Особливо критичне становище наступило в матеріально-технічній базі, поновленні застарілої техніки, будівництві житла, приміщень виробничого призначення, придбанні та розрахунках за енергоносії та ін.

Вийти з такого складного становища не легко, проте керівництво інституту намічає цілий ряд конкретних заходів по виходу з цієї кризи.

Спільними зусиллями з науковцями намічається значно підвищити ефективність роботи всіх виробничих підрозділів дослідних господарств.

Для підвищення ефективності діяльності наукових відділів і лабораторій більше зусиль буде направлено на впровадження наукових розробок в першу чергу у виробництво дослідних господарств і агропромислового комплексу області на основі господарських договорів.

Результати досліджень, узагальнення передового досвіду висвітлюється в журналах, книгах, наукових збірниках, буклетах і плакатах, інформаційних листах і засобах масової інформації.